

Oversigt over gulv- og bordbelægning m.v.

-

Tidsskrifter

Arkitekten 1952, Ugehæfte

1952

Statens Husholdningsråd har fornylig udsendt en pjece om gulv- og bordmaterialer. I den udmærkede tryksag er samlet en mængde konkrete oplysninger om materialernes egenskaber og om deres lægning og behandling. Selv om mange af disse oplysninger er elementære for teknikere, giver det dog et udmærket grundlag for sammenligning med nyere og mindre kendte materialers egenskaber. Pjecen er udarbejdet af Statens Husholdningsråds sekretariat og bygger på literatur om det foreliggende emne, men desuden er materialerne gennemgået sammen med medarbejdere ved Teknologisk Institut, og endvidere er der indhentet oplysninger fra de pågældende firmaer og fabrikanter.

Pjecen er inddelt i 5 afsnit, hvoraf vi med Husholdningsrådets tilladelse gengiver det første:

Asfalt

er mørke masser (sort, brun, rød, grøn), som i varm, blød tilstand kan udstøbes på beton- og trægulve. Det består af fyldstoffer (pulveriseret kalksten, sand o. l.) holdt sammen af sorte materialer af naturlig (Trinidad, Bermudaz, Selemizza) eller delvis kunstig oprindelse (jordolie-destillationsrester).

Egenskaber:

Ret mørkt, med mat eller poleret overflade.

Meget slidstærkt.

Revner ikke, men kan få mærker af tunge møbler. Absolut fugttættende.

Lyddæmpende.

Varmeisolerende, ret lunt, og behageligt at gå på. Skridsikkert tørt – glat vådt. Tåler vand. Tåler ikke fedt, olie og org. opløsningsmidler, som opløser binde-midlet, men kan fremstilles mere modstandsdygtigt mod olie og fedt. Tåler ikke syrer, som opløser fyldstofferne (kalksten), men kan fremstilles med syre-resistente fyldstoffer.

Let at rengøre.

Let at reparere.

Prisklasse: II*.

Beton

er blandinger af Portland cement, sand, sten og vand, som ved udstøbning afbinder efter nogle timers forløb. Efter fire uger har den praktisk taget opnået sin fulde styrke.

Anvendes beton til etageadskillelser, støbes den med en jernarmering, mens den ved udstøbning direkte på jord (kældere) ikke armeres.

Egenskaber:

Normalt grå, men udført af hvid Portland cement ganske lys til hvid. Betonen kan farves med specielle cementfarver.

Slidstærk. Revner ikke, når den er støbt omhyggeligt, og når den vandes tilstrækkeligt under hærdningen. Kan i brug være tilbøjelig til at støve.

* Prisklasse I under 15 kr. pr. m², incl. pålægning.

- II	15-30 kr.	-	-	-
- III	30-45 kr.	-	-	-
- IV	45-60 kr.	-	-	-
- V	over 60 kr.	-	-	-

Modtager efter hærdning ikke mærker af tunge genstande, event. møbler o. l., kan udføres fugttæt.

Ikke lyddæmpende.

Kun meget lidt varmeisolerende. Koldt og hårdt at gå på.

Skridsikkert, dog delvis glat i våd tilstand, navnlig hvis det er glitpudset.

Tåler vand, men ikke syrer.

Skades egentlig ikke af fedt og olie, men suger det til sig under pletdannelse.

Rengøringsarbejdet afhængigt af betonens mere eller mindre ru overflade.

Kræver nogen omhu ved reparation.

Prisklasse II.

Brædder

Brædder fremstilles normalt i Danmark af importeret fyrretræ. Da fyr er en blød træsort, bør brædderne udsaves således, at savnittene overskærer så mange årringe som muligt, d.v.s., at årringene skal skære tværs igennem brædderne og ikke forløbe i brættets bredderetning, ellers vil man få ringe slidstyrke og op-flossede gulve. Ved hårde træsorter (bøg, eg o.s.v.) er det af mindre betydning. Gulvbrædder er selv-bærende mellem de enkelte gulvbjælker eller lægges ovenpå et andet selv-bærende gulv, (f. eks. bræddegulv eller betongulv). Gulvbrædder er udstyret med fjer og not og sømmes til underlaget. Alm. bredde 4-7" (10- ca. 17 cm) og tykkelse, normalt 5/4" (godt 3 cm).

Egenskaber:

Slidstyrken er god, når brædderne vedligeholdes med fernis og lak.

Får kun svage mærker af tunge møbler.

Lyddæmpningen stærkt afhængig af undergulv, gulv-bjælker og træsort (bløde træsorter, f. eks. fyr og gran, dæmper lyden mere end hårde, f. eks. bøg og eg). Varmeisolerende. Meget lunt og behageligt at gå på. Skridsikkert, lakeret eller malet, men noget glat efter boning, specielt de hårde træsorter.

Tåler vand efter lukning af træts porer med grunder og gulvlak eller gulvlakferniss.

Ubehandlet træ plettes, men ødelægges ikke af olie og fedt.

Ret besværligt at reparere.

Rengøringsarbejdet afhængig af overfladebehandling. Giver mulighed for afhøvling, hvorved helt ny og frisk overflade kommer frem (navnlig velegnet metode til smalle brædder).

Prisklasse II.

Fliser (se klinker)**Gummibaner**

fremstilles af naturlig eller syntetisk gummi ved varm-vulkanisering med svovl.

Der tilsættes fyldstoffer og farvestoffer, og massen vales til baner af varierende bredde og tykkelse. Almindelig tykkelse til privatlejligheder ca. 4 mm. Mindre tykkelser kun for meget let trafik. Væsentlig tykkere baner kun til meget tung trafik.

Gummibaner kan lægges på alle tørre, rene, ikke smuldrende, helt plane og glatte undergulve.

Egenskaber:

Fra helt lyse til helt mørke, ensfarvede eller marmorerede gulve; på helt lyst og helt mørkt, samt ensfarvet gummi ses aftryk efter trin ret tydeligt i modsætning til på marmoreret gummi med dampede farver.

Meget slidstærkt, forudsat lagt på helt glat undergulv. Revner ikke, men får mærker af tunge møbler. Stærkt lyd-dæmpende.

Noget varmeisolerende. Nogenlunde lunt og meget behageligt at gå på. (For blød gummi virker dog trættende).

Skridsikkert, selv behandlet med selvblankende bonevoks (vandvoks), men glat i forbindelse med vand og fedtstoffer.

Tåler vand, men ikke konstant fugtighed (f. eks. fra beton direkte på jord), som opløser klæbemidlet (specialsolution).

Tåler normalt ikke fedt, olie og terpentin, (f. eks. almindelig fast og flydende bonevoks).

Tåler ikke stærkt solskin samt varme fra varmerør indlagt i gulv.

Let at rengøre.

Kan afgive en ganske svag gummilugt.

Prisklasse IV.

Gummifliser

skæres normalt altid af gummibaner (se disse), men kan presses og vulkaniseres direkte i flisefacon.

Format: Kvadratiske fliser op til ca. 50 cm kantlængde. Almindelig tykkelse ca 4 mm. (Kan variere fra 3 til 6 mm). Let at reparere.

Iøvrigt som gummi i baner (se dette).

Prisklasse IV.

Klinker og sintrede fliser

fremstilles af forskellige lerarter, som formes og brændes ved varierende temperatur, hvorved fås produkter af vekslende hårdhed og porøsitet.

De adskiller sig bl. a. fra mursten ved at være hårdere brændt, hvorved opnås større tæthed og hårdhed.

Normale klinkerformater: 21,5 × 10,6 cm og 15 × 15 cm.

Normale formater af sintrede fliser: 15 × 15 cm og 10 × 10 cm.

Egenskaber:

Klinker: gule, brune, røde og lysegrå.

Sintrede fliser: mange farver, samt spættede og flammende.

Meget slidstærke.

Ikke lyd-dæmpende.

Ikke varmeisolerende. Koldt og hårdt at gå på.

Skridsikkerheden ret god for klinker, noget mindre for fliser.

Fremstilles med glat, nubret, rillet eller kvadratforhøjet overflade, som øger skridsikkerheden, men i høj grad vanskeliggør rengøringen.

De glatte overflader kan være skridfarlige i forbindelse med jernbeslag på fodtøj og ved boning.

Tåler alle i husholdningen forekommende kemikalier med undtagelse af stærke syrer, som angriber den mørtel, de er lagt i.

Glatte overflader, ret lette at rengøre.

Prisklasse IV.

Korkparket

består af granuleret kork, som sammenpresses under stort tryk og samtidig opvarmning. Ved opvarmningen udsveder korken en harpiks, som efter afkøling virker som bindemiddel (eventuelt sammen med lidt tilsat limpulver).

Formater fra 15 × 15 cm til 50 × 50 cm. Almindelig størrelse 30 × 30 cm. Tykkelse ca. 8 mm.

Kan lægges på alle faste, plane, tørre gulve.

Egenskaber:

Varme gulbrune eller brunsorte farver, som muliggør lægning i mønstre.

Slidstærke, forudsat omhyggelig overfladebehandling med lak og bonevoks.

Revner ikke, hvis de passes og er lagt rigtigt. Noget modtageligt for mærker af tunge møbler.

Stærkt lyd-dæmpende.

Varmeisolerende. Meget lunt og behageligt at gå på. Skridsikkert, lakeret og bonet, hvis boningen ikke overdrives.

Tåler med mellemrum vand og svage syrer, (men ikke konstant fugt fra nedent).

Tåler dårligt alkaliske stoffer (soda og salmiakspiritus). Ret let at rengøre.

Prisklasse III.

Laminatplader (til borde)

er tynde plader bestående af mange lag papir, limet sammen med termohærdende plastic. Det ret tynde papir imprægneres med opløst plastic, tørres, og arkene lægges derefter ovenpå hinanden.

Næstøverste og øverste lag imprægneres med særlig vandmodstandsdygtigt plastic (melamin). Man må ved bestilling af disse plader til køkkenborde understrege, at det skal være med melamintoplag. Det næstøverste papirlag er påtrykt mønster i farver. Hele stablen af imprægnerede papirark presses derefter under opvarmning mellem stål- eller kobberplader. Herved smelter plastic'en i papiret og hærder, idet plastic og papir bindes sammen til en meget stærk plade. Papirarket, som ligger over dekorationsarket, er hvidt, og den anvendte plastic (melamin) vil under presningen og hærdeningen gøre det omtrent gennemsigtigt. Dette ark tjener som beskyttelse for dekorationsarket. Da den anvendte plastic er termohærdende, bliver den ikke blød ved senere varme-påvirkning.

Formaterne varierer noget for de forskellige fabrikater, men kan som regel skaffes store nok til at dække almindelige længder køkkenborde uden øgning. Tykkelse

nikkel. Også stål uden nikkel kan gøres rustfrit, men det er vanskeligt at bearbejde.

Pladerne, som anvendes til køkkenborde, er fra 1,0 til 1,5 mm tykke. De lægges på møbelplade, tætsiddende ribber i træramme eller velafrettede, eksisterende køkkenborde.

Egenskaber:

Angribes ikke af vand, fedt, farvestoffer o. l., men af stærkt sure frugter og af stærke syrer som f. eks. saltsyre samt af salt og saltlage.

Overfladen ret sensibel for ridser, men antager efterhånden en vis mat patina af ganske fine ridser, hvor-efter den ikke ændrer sig mere.

Kan formes til hulkehl, forkantvulst o. s. v. efter ønske.

Tåler varme gryder, pander m. m.

Meget let at rengøre.

Prisklasse V.

Teaktræ til køkkenborde

Teaktræ er homogent og velegnet til køkkenbord. Den anvendte teak må ikke være yderplanker.

Passende tykkelse 3-4 cm.

Plankerne skal limes sammen med fenollim.

I stedet for massivt teaktræ kan anvendes 5 mm teaktræsfinér limet på møbelplade.

Bordet linoliebehandles.

Terrazzo

består af hvide, sorte, farvede eller brogede marmor-skærver i hvid eller farvet Portlandcement.

Lagtykkelsen, der afhænger af skærvestørrelsen, fordi store skærver kræver større lagtykkelse end små, varierer fra 1 til 2 cm. Efter udstøbning og hærdning afslibes gulvet, hvorved terrazzo-mosaik-effekten fremkommer. Lægges normalt kun på beton. Belægningen er for mindre rum fugefri, men større gulve deles af hensyn til faren for revnedannelse i felter på 10-20 m², adskilt af messing-, mahogni- eller plasticlister, der slibes ned sammen med det øvrige gulv.

Egenskaber:

Mange forskellige farvevirkninger kan opnås ved valget af skærvematerialet, ligesom cementen kan farves. Meget slidstærkt (styrken kan yderligere øges ved at sætte karborundum til cementen). Revner normalt ikke, når der ikke støbes for store sammengængende flader, og undergulvet og vedhæftningen iøvrigt er i orden.

Ikke lyddæmpende.

Meget lidt varmeisolerende.

Koldt og hårdt at gå på.

Kan blive glat af indslæbt bonevoks, men er ellers nogenlunde skridsikkert.

Er ganske upåvirkeligt af vand, men ødelægges af syrer.

Olie og fedt kan plette ved nedsugning.

Let at rengøre, specielt når støbt hulkehl muliggør spuling.

Prisklasse II.

Trykt linoleum

er linoleum, hvortil der er anvendt en hurtigere iltet (derfor billigere) linolie, hvorved linoliet bliver meget mørkt, eller asfaltimprægneret filtpap, på hvis overflade der er trykt mønster med lakfarver. Dette dekorationslag er beskyttet af et lag lak.

I de senere år synes produkterne på filtpapbasis fuldstændigt at dominere markedet, fordi de er meget billige og af samme kvalitet, rent brugsmæssigt.

Trykt linoleum adskiller sig principielt fra gennemfarvet linoleum ved kun at være holdbart, når overfladen til stadighed holdes beskyttet ved fernisering, lakering eller boning (gælder navnlig de billigste produkter), da mønsterlaget ellers slides igennem, hvorved belægningen ganske mister sit udseende og ikke kan repareres. Tykkelse ca. 2 mm.

Undergulv og øvrige egenskaber omtrent som gennemfarvet linoleum, måske endnu lettere at rengøre. Filtpapprodukterne klæbes normalt ikke fast til gulvet, og på grund af imprægneringen med asfalt tåler de noget bedre end linolieprodukterne at ligge på fugtigt underlag.

Prisklasse I.

Rationalisering og billiggørelse af boligbyggeriet

65.011

Den 12. og 13. september afholdt *boligbyggerudvalget* under D.A.L. for landsforbundets medlemmer et sommermøde i København om „Rationalisering og billiggørelse af boligbyggeriet med særlig henblik på arkitekternes indsats ved projekteringen og byggepladsledelsen.“ Den ene dag foretoges udflugter til følgende byggepladser, hvor der forsøges med rationaliseret boligbyggeri: højhusene på Bellahøj, rækkehusbebyggelsen Carlsrød og rækkehusbebyggelsen ved Engstrandsallé. Samme dag aflagdes beretning om udvalgets hidtidige arbejde, og der redegjordes for det fremtidige arbejde.

Den anden dag indledte arkitekt Philip Arctander en diskussion om rationalisering og billiggørelse af boligbyggeriet. Foredragsholderen vil behandle spørgsmålet i en artikel i et senere hæfte af *Arkitekten*.

Til mødet var særligt indbudt forskellige embedsmænd, ingeniører, entreprenører, bygherrerrepræsentanter o. a., hvoraf mange deltog i den efterfølgende diskussion. Endvidere foretoges en gennemgang af specialudstillingen „Mekaniske håndværktøjer på byggepladsen“, som *Byggecentrum* havde arrangeret i samarbejde med udvalget.

I forbindelse med sommermødet afholdtes den 11. september et fællesmøde med Fællesorganisationen af almennyttige danske boligselskaber på Krogerup højskole. Direktør, arkitekt Erik Jensen indledte en diskussion om „Sænker vi boligstandarden?“ Dette møde overværedes af boligministeren. Senere talte arkitekt Bent Salicath om „Boligforskning som grundlag for projekteringen“.

I fortsættelse af foredragene vistest der amerikanske, russiske og svenske film om boligbyggeri. *Niels Rue*